

Valnämnden - Analys av nuläge och omvärld

1. Nulägesanalys

Valnämndens uppdrag är att på lokal nivå ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar i enlighet med gällande lagar.

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Hylte valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning, ansvarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen samt ansvarar för den så kallade uppsamlingsräkningen onsdagen efter valdagen.

Under 2025 är valnämndens arbete begränsat eftersom det inte sker något val. Merparten av arbetet inför riksdag, region- och kommunvalet påbörjas först under början av 2026. Ett viktigt beslut som behöver fattas senast i november är hur indelningen i valdistrikt ska se ut inför kommande val.

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag, att genomföra val. Det innebär att de åtta samhällsutmaningar som har identifierats har begränsad påverkan på, och av valnämndens verksamhet.

Utifrån detta har valnämnden bedömt att analys av nuläge och omvärld kommer utgå ifrån de identifierade samhällsutmaningar som påverkas av och påverkar valnämndens verksamhet. De samhällsutmaningar som valnämnden har bedömt påverka nämndens verksamhet är:

- **Sysselsättning/kompetensförsörjning**
- **Ekonomisk tillväxt**
- **Demokrati och mötesplatser**
- **Trygghet och inkludering**

Nämnden analys av nuläge och omvärld kommer därför utgå ifrån ovanstående fyra samhällsutmaningar.

Sysselsättning/kompetensförsörjning

Nulägesanalys

Allmänna val spannar över en lång tidshorisont med Riksdag, Kommun och Regionval (RKR-val) som hålls vart fjärde år, och EU-val som hålls vart femte år. Detta innebär att en av valnämndens största utmaningar är att upprätthålla och rekrytera kompetens till valkansliet. Traditionellt har det varit en eller ett fåtal personer med nyckelkompetens vilket gör arbetet sårbart.

Omvärldsanalys

För att kunna genomföra val är valnämnden även beroende av att kunna rekrytera och bibehålla kompetenta röstmottagare. För många kommuner utgör detta en av de största utmaningarna i arbetet med val. Detta är dock en av Hyltes styrkor.

Hylte har många engagerade och kompetenta röstmottagare som återkommer val efter val. Inte minst har kommunen erfarna, trygga och kompetenta ordförande och vice ordförande som säkerställer att valen kan genomföras rättssäkert. Hylte har även få avhopp jämfört med andra kommuner i länet.

Ekonomisk tillväxt

Nulägesanalys

Valnämndens budgetram utökades till 600 tkr 2024. Kommunen fick även statsbidrag för arbetet kring valgenomförande 2024. Bidraget uppgick till ca 310 tkr. Bidraget beräknas utifrån hur många röstberättigande det är i kommunen. Valnämnden är beroende av statsbidraget för att kunna genomföra val men bidraget täcker inte alla kostnaderna för att genomföra ett val.

Extraval eller nationella och lokala folkomröstningar skulle innebära avsevärt högre kostnader för valnämnden och bedöms inte rymmas inom befintligt ram. I händelse av detta behöver valnämnden vända sig till kommunstyrelsen för extra medel.

Den enskilt största budgetkostnaden vid genomförande av val är arvodering av röstmottagare och personalkostnader kopplade till bemanning av valkansliet under valår. Under 2024 förordnades och arvoderades 67 röstmottagare. Valkansliet bemannades av totalt 5 personer från kansliavdelningen under valets genomförande. Till kommande val 2026 förväntas bemanning ligga ungefär på samma nivåer. Det kan tillkomma några enstaka extra rösträknare på valkvällen för att stötta under rösträkningen i våra större valdistrikt. Arvodena till röstmottagare kommer även räknas upp vilket påverkar kostnaderna.

Hylte kommun är indelad i 8 valdistrikt. Bedömningen inför kommande val 2026 är att antal valdistrikt förbli detsamma. I och med att vi ser en minskande befolkningsutveckling i kommunen finns det anledning att kontinuerligt utvärdera antalet valdistrikt. Färre valdistrikt kommer innebära färre röstmottagare vilket innebär lägre personalkostnader.

Under 2025 väntas valmyndigheten presentera förändringar gällande valgenomförandet. En förändring blir sannolikt införandet av digitala röstkort. En annan förändring kan bli införandet av digitala röstlängder. Dessa båda förändringar kommer sannolikt innebära ökade kostnader, till exempel för inköp av iPads. Om det kommer statsbidrag för detta är inte klart ännu.

Omvärldsanalys

Regeringen har tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté som fått i uppdrag att utvärdera och överväga förändringar av valsedelsystemet, inklusive att analysera för- och nackdelar med att övergå till ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar. Eventuella förändringar kommer först att börja gälla från 2030, vilket kan innebära förändrade kostnader för valgenomförandet på sikt

En faktor som skulle ha stor påverkan på valnämndens budget är tillämpning av direktivet om dygnsvila, som kan komma att gälla för att alla som jobbar i valprocessen. Detta skulle ge merkostnader för fler förordnade röstmottagare, där kostnader kopplat till utbildning och ordförandeposter skulle öka. I samband med EU-valet 2024 gavs det en dispens för alla som jobbade med valprocessen.

Demokrati och mötesplatser

Nulägesanalys

Hylte kommun har ett relativt högt valdeltagande även om det är lägre än riksgenomsnittet. Det finns dock skillnader mellan olika valdistrikt och olika grupper i kommunen. I EU-valet 2024 så var valdeltagandet 49,34 procent. Valdeltagandet sjönk med 2,61 procent jämfört med EU-valet 2019. Valdeltagandet sjönk i samtliga 8 valdistrikt 2024. Valdeltagandet var även lägre än riksgenomsnittet och snittet för Halland men på samma nivå som liknande kommuner som Gnosjö och Gislaved.

Omvärldsanalys

Sverige har goda strukturella förutsättningar för ett högt valdeltagande genom automatisk registrering av väljare, val på helgen, val sällan samt väl utbyggd förtidsröstning. Sverige står sig också väl i internationella jämförelser gällande valdeltagande.

Trygghet och inkludering

Nulägesanalys

Under de senaste åren har säkerhetsläget nationellt försämrats. Detta påverkar i hög grad valnämnden och dess verksamhet. För valnämnden blir det allt viktigare att tänka på hur säkra val genomförs både utifrån val- och personsäkerhet. Påverkanskampanjer och desinformation i syfte att påverka förtroendet för valet och dess genomförande förekommer. Här blir det viktigt att kommunen är

förbered för sådan påverkan. Valkansliet bör ha kunskap hur sådana attacker ter sig och ha en god beredskap för att hantera det. Inför valet gjordes ett gediget arbete med att identifiera hot och störningar. Det är ett arbete som valkansliet kommer att jobba vidare med.

Omvärldsanalys

Under riksdags, region och kommunval brukar det vara en högre engagemang vilket också ökar riskerna för störningar, otillbörlig påverkan, incidenter och hot. Valmyndigheten rapporterar att enstaka incidenter har inträffat under tidigare val och den generella omvärldsutvecklingen påvisar ett ökat intresse att försöka påverka förtroendet för, och genomförandet av allmänna val.

Valmyndighetens dimensionerade hotbild inför EU-valet 2024 visade på att det fanns aktörer med avsikt och förmåga att påverka så väl valets genomförande som förtroendet för genomförandet av valet. Det kunde handla om medveten spridning av felaktig information i syfte att exempelvis påverka väljare att inte delta i valet eller försök till att misskreditera valsystemet och de som arbetar inom valadministrationen. Andra exempel som gavs var ransomware-angrepp som leder till att aktörer inom valadministrationen inte kan använda sina IT-system och datorer.

I samband med genomförandet av valen 2018, 2019 och 2022 kunde Valmyndigheten se att det förekom försök att påverka valens genomförande bland annat genom angrepp i och mot röstmottagningsställen, hot och hat mot röstmottagare, stölder och sabotage.

Under valen 2018 likväl som 2022 förekom cyberangrepp mot val.se. Cyberangrepp och andra IT-incidenter riktade mot myndigheter sker numera återkommande i Sverige och det ser inte ut att avta.